

TÁRSADALMI SZEMPONTOK BUDAPEST VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEIBEN

kutatóhely: Budapest - Józsefváros

Borsos Melinda Mária

doktori értekezés - absztrakt és téziszfüzet

Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem, Építésmérnöki Kar
Építőművészeti Doktori Iskola

Édesanyám és Bátyám emlékére.

**TÁRSADALMI SZEMPONTOK
BUDAPEST VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEIBEN**
kutatási helyszín: Budapest - Józsefváros

Borsos Melinda Mária

doktori értekezés - absztrakt és tézisfüzet

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építőművészeti Doktori Iskola
témavezető: Szabó Levente DLA

2018. augusztus

NAGYFUVAROS-U.
28

OSZTÁK
NEMET
RAKRISSZT
OSZVES
MEHES
APP

ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE

BEVEZETŐ

SZEMÉLYES KAPCSOLÓDÁS

HIPOTÉZIS

A DOLGOZAT SZERKEZETI FELÉPÍTÉSE

KÉRDÉSEIM

1. A HELY - BUDAPEST, JÓZSEFVÁROS

VÁROSTÖRTÉNETI FÁZISOK

URBANIZÁCIÓS FÁZISOK (1990-IG)

TÁRSADALMI MOBILITÁS FÁZISAI (1990 UTÁN)

2. ÖSSZEHASONLÍTÁS

KÖZÉPSŐ-JÓZSEFVÁROS VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEI - CORVIN SÉTÁNY PROGRAM

KÖZÉPSŐ-JÓZSEFVÁROS VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEI - ORCZY NEGYED

KÖZÉPSŐ-JÓZSEFVÁROS VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEI - MAGDOLNA NEGYED

3. FOGALOMPÁROK ÉS MEGÁLLAPÍTÁSOK

I. VIZSGÁLATI FOGALOMPÁR - VÁROSSZERKEZET ÉS TÁRSADALOM

II. VIZSGÁLATI FOGALOMPÁR - DZSENTRIFIKÁCIÓ ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET

III. VIZSGÁLATI FOGALOMPÁR - BEAVATKOZÁS ÉS TÁRSADALOM

IV. VIZSGÁLATI FOGALOMPÁR - PARTICIPÁCIÓ ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET

4. GYAKOLATI KAPCSOLÓDÁS ÉS MEGÁLLAPÍTÁSOK

MICROMAGDOLNA - PARTICIPATÍV KÍSÉRLET

MICROARCHITECTS - MESTERMUNKA

V. VIZSGÁLATI FOGALOMPÁR - TERVEZŐ ÉS TÁRSADALOM

5. ABSZTRAKT

A KUTATÁS ÖSSZEGZÉSE

SUMMARY OF THE RESEARCH

KÖSZÖNETNYÍLVÁNÍTÁS

IRODALOMJEGYZÉK

MELLÉKLET

CORVIN – SÉTÁNY PROGRAM RÉSZLETES ÖSSZEFOGALÁSA

MAGDOLNA NEGYED PROGRAM (I-II-III) RÉSZLETES ÖSSZEFOGALÁSA

MAGDOLNA – ORCZY NEGYED PROGRAM RÉSZLETES ÖSSZEFOGALÁSA

MESTERMUNKA ADATAI - IDESÜSS ÓVODA ÉS BÖLCSÓDE - 2015

VIII kerület, József kör
Nagy Fuváros utca
18 — 28

ÜVEGES
KÖZLEKEDÉSI JELEK
MAGYARORSZÁG

ABSZTRAKT

ABSZTRAKT

TÁRSADALMI SZEMPONTOK BUDAPEST VÁROSREHABILITÁCIÓS MODELLJEIBEN

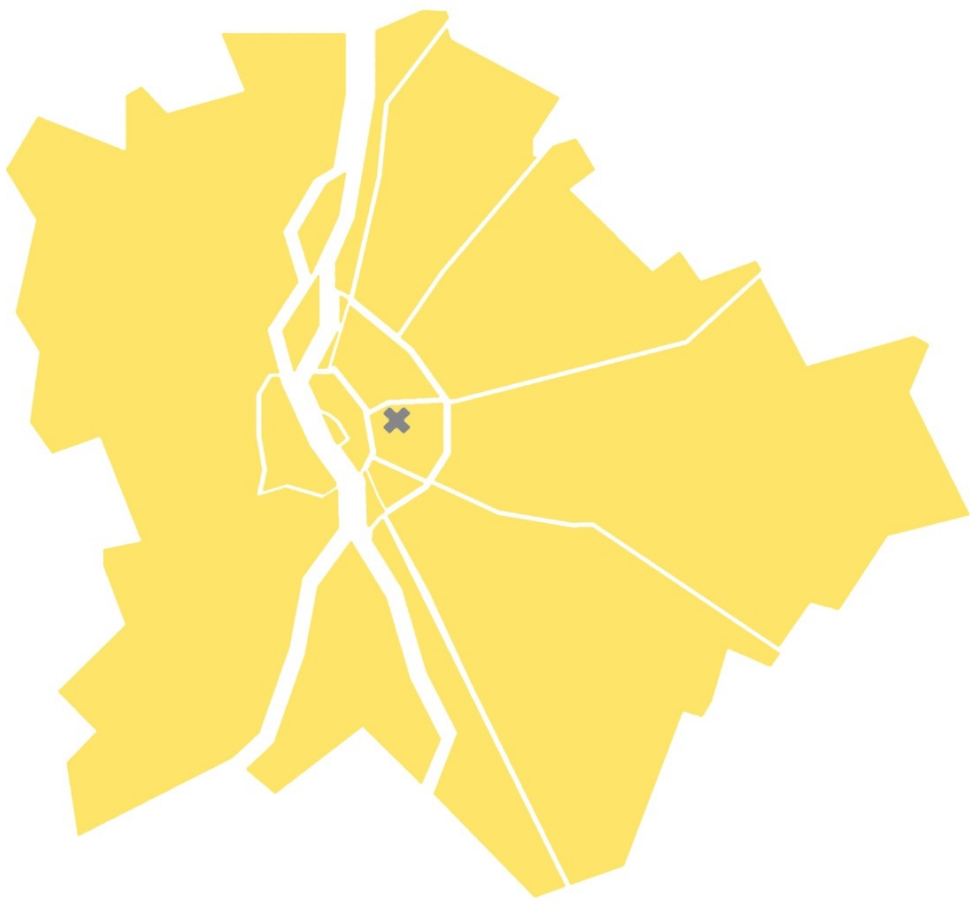
A kutatásom kiindulópontja olyan gyakorlati építészeti tapasztalathoz köthető, amely egy nem klasszikus tervezés folyamatába, Budapest egyik leghátrányosab, és a Főváros legnagyobb roma etnikumával rendelkező városnegyedébe, a Józsefvárosi Magdolna negyed szociális városrehabilitációjához köthető speciális környezetbe vezetett. A negyeddal, a helyi közösségekkel való közvetlen kapcsolódások által fogalmazódtak meg bennem először azok az kezdeti vélemények, állítások, amelyek biztos alapot adhattak jelenlegi értekezésemnek is. A gyakorlati kapcsolódás után célom volt összetettebben látni, megérteni a városnegyed sorsát, az építész szerep változásának folyamatát, a hátrányos társadalmi csoportok helyzetét, motivációit, kapcsolódási pontjait, és objektív véleményt, kritikát megfoglamazni a rehabilitációs irányok és a saját akciónk felé is.

A doktori kutatásom témája a város és a társadalom kölcsönhatására irányult, ezen belül a város és az építész kapcsolatát vizsgáltam modern, hátrányos nagyvárosi környezetben. Feltételeztem, hogy a város - szerkezetével, épített fizikai minőségével, várostervezési döntéseivel, döntéshozói hátterével - felelős a bennük lakók, kiemelten a hátrányos társadalmi rétegek lehetőségeinek széles körű biztosításáért. A dolgozatomban, a fenti előzetes állítás bizonyítása okán, a budapesti VIII. kerülethez, Józsefvároshoz kapcsolható három rehabilitációs eset vizsgálatát végeztem el: a Corvin negyedét, a Magdolna negyedét és az Orczy negyedét. A negyedekben 2000 után lezajló városrehabilitációs irányok szignifikánsan elkülöníthetők, de egymásra gyakorolt hatásaik hangsúlyozottan kimutathatók.

Összehasonlítva a három városrehabilitációs modellt, megállapítottam, hogy - a Magdolna negyed ilyen irányú vizsgálata alapján - egy szociális, társadalmi szempontokat előtérbe helyező városrehabilitációnak valóban létezik visszatartó, sebességcsökkentő jellege a városfejlődés folyamatában, amelynek legfontosabb oka az eredeti lakosság területen tartása. A befeketetők érdeklődése a megtartott roma lakosság miatt nem tud kiemelkedő lenni, így az ingatlanpiaci változások is jelenleg még nehezen érzékelhetők. Ez a gyengítő és egyben megtartó jelleg - mint a szociális városrehabilitáció ténylegesen kitűzött célja - és a társadalmi értékek megtartása kizárólag az állam és a városvezetők további (nem csak a negyedet, de az egész kerületet érintő) lakhatási, szociális és városfejlesztési döntésein múlik.

Emellett értekezésem része volt a tervező közvetlen kapcsolódási lehetőségeinek vizsgálata társadalmilag kezdvezőtlen városi körülmények között. Ilyen szituációban a tervezést nehezíti a széles feladatkörrel ellátott városrehabilitáció komplex programalkotási és gyakorlati megvalósulási feladatköre. Erre a túldiverzifikált rendszerre véleményem szerint az allokatív irány adhat megoldást.

Allokatív abban az értelemben, hogy a folyamat közben felosztja a feladatokat és igénybe veszi a szabad szakmai kapacitásokat, vagyis több építész/várostervező csapat a városrehabilitációs programba egy időben történő bevonását. A munka felosztásával átláthatóbbá tehető és rendszerezhető a városfejlesztés elemei, elősegítve a társszakmák közötti átjárást, az azonos szintű kommunikációt. Célnak tűzöm ki egy olyan, több ponton végbemenő, kisléptékű és közvetlen beavatkozások halmazának kialakítását, ahol a cél a hátrányos lakosság érdekeit közvetlen kapcsolódással kifejezhető városrehabilitációs modell megteremtése.

TÉZISEK

TÉZISEK

Tézis 1 - A budapesti viszonylatban kedvező helyen lévő, de magára hagyott, erősen leromlott belvárosi negyedek közül az 1990 évek megújításának, reurbanizációjának első, korai lépései olyan városrészekben jelentek meg először (Ráday utca, Ferencváros, Corvin negyed), amelyek súlyponti városszerkezeti pozícióval, és ebből adódó spontán keresleti lehetőséggel rendelkeztek.

Azok a budapesti belvárosi területek, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a sűrű városközponthoz vagy jelentős szerepű utakhoz, csomóponthoz, sokkal inkább képesek a városban kialakított szerepük hosszú távú megtartására. Ennek forrása az a piaci viszonyok haszonérdekein alapuló törvényszerű viselkedés, amely szigorúan a keresleti, ingatlanpiaci igényekre épül. Az ezektől a helyektől távolabb eső városnegyedek fejlődése a városszerkezet sűrűsége, a kapcsolódás távolsága mellett nagyban függ a meglévő társadalmi jellemzőktől, a negyed permanens megítélésétől, negatív attribútumától, ezért a hatás itt bizonytalan kimenetelűvé és időszakossá válhat.

Tézis 2 – A dzsentrifikáció lassítása, megjelenésének figyelembevétele fontos szempont a városrehabilitációs stratégiák kidolgozásában, ahol a megoldás iránya a döntéshozók kezében lévő dzsentrifikációs kompenzációban keresendő: olyan szociális, munkahelyteremtő, kulturális és közösségi háló tudatos negyeden belüli és kívüli felépítésével, amely hangsúlyozottan figyelembe veszi a negyed városzerkezeti jellegét és a meglévő lakosság érdekeit.

A társadalmi alapú városrehabilitációs folyamatokban is észlelt, lassú, de fatális felértékelődés hatására, az eredeti céllal ellentétben, a hátrányos lakosság fokozatos kicserélődése kezdődhet el. A helyi lakosság kizárólag akkor képes a helybenmaradási igényeit érvényesíteni, ha a városrehabilitáció alatt és után egy olyan hosszútávú, tudatos támogató rendszer kiépítése történik, ahol a hely felértékelődése után is elsődlegesen kezeli a nem csak fizikai környezethez kapcsolódó szociális beavatkozásokat.

Tézis 3 – A társadalmilag, etnikai szempontból hátrányos és komplex városnegyedben a lakossági összetételből adódó konfliktusok és negatív sztereotípiák leküzdéséhez a megoldás nem az etnikai identitás megerősítésében, hanem a változó, heterogén összetételt nyíltan vállaló kommunikációban, a negyed határait átlépő, széles mobilitást biztosító városrehabilitációs stratégiákban keresendő.

A hátrányossága miatt homogén, de az etnikai összetételén belül heterogén jellemzőkkel bíró józsefvárosi társadalmi réteg a területen állandó cserélődésben van. A roma lakosság identitása - a több irányból és eltérő roma csoportokból érkezők miatt - nem egységes, területhez kötődő viszonya nehezen meghatározható. Ehhez társul még az itt egyre nagyobb létszámban előforduló ázsiai, afrikai bevándorlók megjelenése. Ezek miatt a roma azonosságtudatra építő identitáskeresések nem lehetnek sikeresek. Helyette olyan beavatkozásokra van szükség, amely túllép a zárt területi alapú stratégiákon és egy nyitott, több szomszédos negyed együttműködésére, így széleskörű lehetőségeket kínáló irányokra épít.

Tézis 4 – A társadalmilag terhelt belvárosi területeken, a városrehabilitáció nulladik lépéseként, szükséges egy - a lakosság-tervező kapcsolódást segítő - korai participációs szakasz, amely tudatos közösségfejlesztés és közösségi-képességfejlesztés eszközeivel előkészíti a későbbi részvételi bevonásokat és elősegíti azok hatékonyságát.

A szociális városrehabilitációk célterületein lakó marginalizálódott lakosságot nehéz motiválni. Ha el is indul a kapcsolódás, a szereplők között lévő viszony egyenlőtlen marad. A korai participáció egy olyan közvetlen bizalmi kapcsolat létrehozását jelentené, ahol a városrehabilitáció későbbi segítői, szereplői - közvetlen és személyes kapcsolódással, bevonással, közösség-építési, érdekérvényesítési módszerek alkalmazásával - a helyi lakosság kommunikációs lehetőségeit és eszköztárát bővíthetnék, felkészítve őket a városrehabilitációs folyamatokba való tényleges bevonásra.

Tézis 5 - A MICROMagdolna projekt kutatásaim során átértékelt és továbbfejlesztett modellje egy olyan - a negyed határainak kitolásával a teljes kerületben, illetve belvárosi szinten vizsgált - potenciális megvalósítások lehetősége kell, hogy legyen, amely minden esetben az allokatív feladatmegosztású tervezésen, a kisléptékű közösségek definiálásán, az azokkal történő közvetlen kapcsolódáson alapszik.

A MICROMagdolna későbbi pozitív visszajelzései azt mutatják, hogy egy, a lakossághoz közvetlen kommunikációval kapcsolódó modell hatékony és kiemelt része lehet a leromlott városnegyedek rehabilitációs stratégiáinak. A problémákra egységes modellt nyújtó, egy kézben tartott városrehabilitációs stratégia azonban - a jelentősen kiszélesedett és túldiverzifikált szerepkör miatt - nem tud hatékony kommunikációt és érdekérvényesítést biztosítani. Erre egy olyan allokatív, vagyis szabad kapacitásokat felhasználó, feladatokat megosztó, több tervezői csoportból álló irány adhat választ, ahol egy-egy kisebb léptékben definiált közösség determinálásával, azokhoz történő közvetlen kapcsolódással valódi bevonás valósulhat meg. Emellett a terület határait átlépő modellel a helyi lakosság negyeden belüli és azon túli státusza egyaránt új szintre emelkedhet.

CORVIN NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2000

CORVIN NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2014

ORCZY NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2000

ORCZY NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2014

MAGDOLNA NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2000

MAGDOLNA NEGYED - VÁROSSZERKEZET - 2014

The logo for 'Micro Magdolna' is contained within a large yellow circle with a white dotted border. The word 'micro' is in a lowercase, sans-serif font, with the letter 'i' replaced by a white, glossy sphere. Below 'micro', the word 'Magdolna' is written in a larger, lowercase, sans-serif font, with the letter 'M' being significantly larger than the other letters. To the right of the 'i' sphere and below the 'Magdolna' text are two more white, glossy spheres of different sizes, one larger than the other.

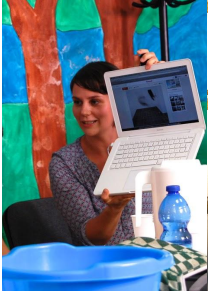
micro
Magdolna

MICROmagdolna_ Vol.01

fogadd örökbe a vágyakat!
vágygyűjtés és közösségi tervezés
a budapesti Magdolna Negyedben
Borsos & Dimitrijevic 2014

The graphic 'wake up and dream' is centered within a large yellow circle with a white dotted border. The words 'wake up' are stacked above the word 'and', which is smaller and positioned to the left of the word 'dream'. All text is in a lowercase, sans-serif font.

wake up
and
dream

MESTERMUNKA

MESTERMUNKA

IDESÜSS! ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE, BUDAPEST BELSŐÉPÍTÉSZETI TERVEZÉS

Helyszín: Budapest, X. kerület

Tervezők: MICROarchitects - Dimitrijevic Tijana, Borsos Melinda

Tervezés és megvalósítás éve: 2015

Az épület 2016-ban Budapest Építészeti Nívó Díját kapta.

2013-ban - Dimitrijevic Tijanával közösen - a hátrányos társadalmi csoportokhoz közvetlenül kapcsolódó építészeti kísérletet kezdtünk el a VIII. kerületi Magdolna negyedben. Az itt elindított MICROMagdolna építészeti akciónk az építészet és a közvetlen participáció közötti kapcsolat lehetőségeit vizsgálta egy több szempontból hátrányos és szegregált nagyvárosi területen. Ennek gyakorlati tapasztalata és objektív, visszanező értékelése súlyponti szerepet tölt be a értekezésem fejlődésében és összegző megállapításaiban.

Józsefvárosban, a MICROMagdolna projektünk alatt kifejlesztett, közvetlen participáción alapuló, érdekeket bizalmi alapon felszínre hozó modell a klasszikus tervezési munkáink esetében is kiindulóponttá vált. A megrendelővel kialakított közvetlen viszony a klasszikus építészeti keretek között is a tervezési szisztémánk fontos eleme maradt. A direkt kapcsolódást ebben az esetben is az érdekek és folyamatok közös felfejtése segíti. A klasszikus tervezés során sem egyszerű folyamat a megrendelő igényeinek feltérképezése, vagyis az információgyűjtés/vágygyűjtés.

Ebben az esetben is egy hasonló mikrokörnyezet kialakítása a feladat és ugyanazt a bizalmi szintet kell elérni, mint amit a hátrányos városnegyedbeli közösségi kapcsolódáskor célul kitűztünk. A sokszereplős folyamatban a hagyományos munkamegosztáson alapuló tervezés helyett egy komplex tervezési módszert indítottunk, ahol kiemelt helyett kapott a tervezés alatti folyamatos és közvetlen kapcsolódás, a helyben rajzolás és helyben értékelés, a megrendelő és a társtervezők irányába egyaránt.

A tervezési feladat négy óvodai és két bölcsődei csoport elhelyezése volt a '70-es években épült Betonyp-vázás épületben, az ehhez szükséges kiegészítő funkciókkal együtt. Az építész¹ által kialakított alaprajzi sémát a közös tervezés folyamán további javaslatokkal, térbeli módosításokkal egészítettük ki, amelyhez később az egyedi tervezésű bútorokat, burkolatokat és grafikai jeleket igazítottuk. A Megbízóval közösen kialakított alapkoncepció szerint a ház visszafogott, de inspiráló és játékra hívogató keretet ad.

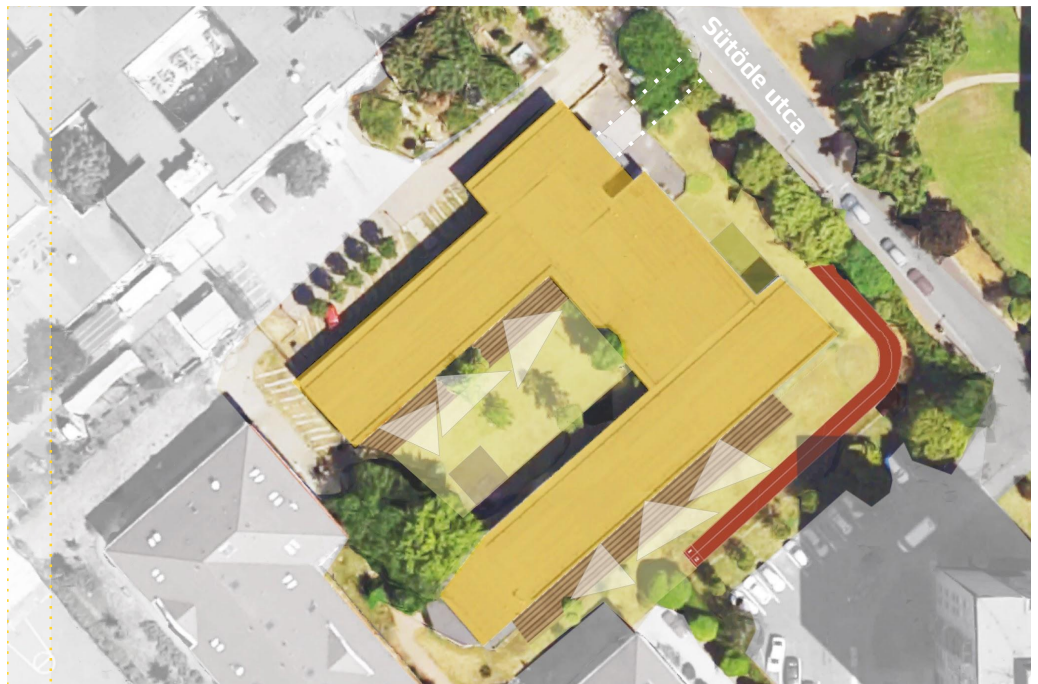
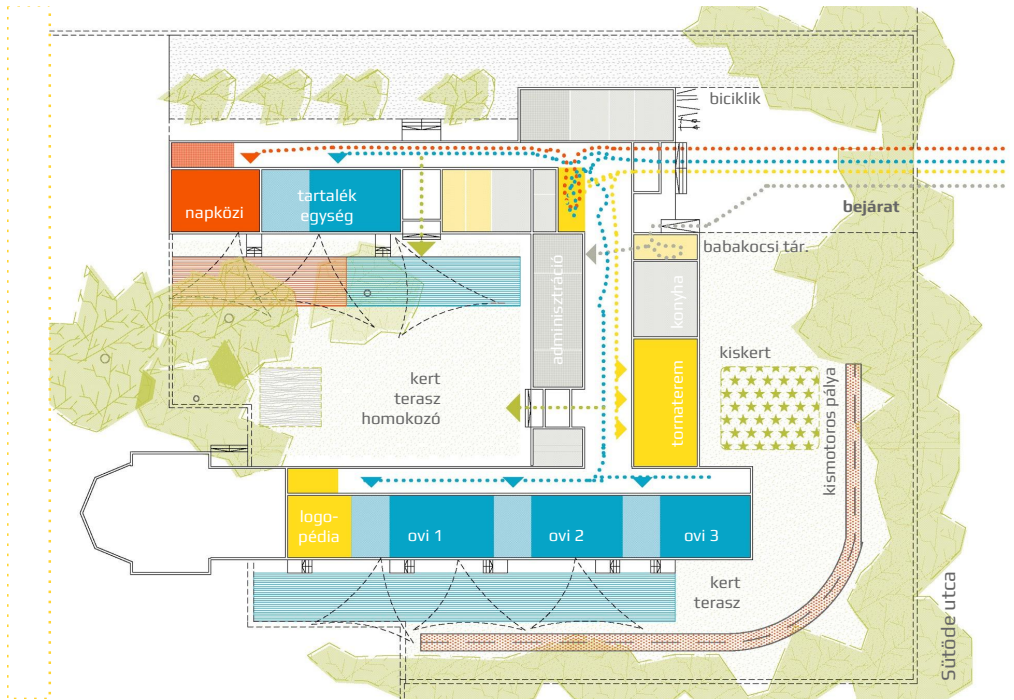
¹ a tervezők neve és a projekt további adatai az Értekezés mellékletében található

sok gyerek...

IDESÜSS!
ÓVODA

ÖNÉLETRAJZ

TANULMÁNYOK

- 2015 abszolutorium, BME Építészmérnöki Kar Építőművészeti Doktori Iskola
- 2010- doktorandusz, BME Építészmérnöki Kar Építőművészeti Doktori Iskola
- 2007-2008 Építésztervezői Szakmérnöki, Mesterkurzus, 2. ciklus
- 1994-2000 MSc okleveles építészmérnök, BME Építészmérnöki Kar, Középülettervezési Tanszék

KUTATÁS-ALKOTÁS

- 2015 “99-es BUSZ” - HALLGATÓI MŰHELY; a “MNPIII T3/4 99-es busz kísérleti projekt” a Magdolna negyedben (Budapest VIII.) szervező: Rév8 Zrt. - Alföldi György DLA, meghívott szervezők: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana
- 2014 MICROMagdolna NYÁRI KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS MŰHELY, közösségi tervezés és kiállítás a Magdolna negyedben (Budapest VIII.), BME ÉPK hallgatók bevonásával; szervezők Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana
- 2013 MAGDOLNA ASZTALOS MŰHELY a Magdolna negyedben (Budapest VIII.), BME ÉPK hallgatók bevonásával, támogató: Rév8 Zrt., szervezők: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, Kukucska Gergő, Szabó Dávid
- 2013- BME ÉDI kutatási és önálló projekt: MICROmagdolna vágygyűjtés, kutatók: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana
- 2012-2013 BME ÉDI kutatási projekt: NEGYED; kutatók: Brósz Csaba, Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, Kukucska Gergely, Szabó Dávid, témavezető: Alföldi György DLA
- 2012- egyéni doktori kutatás: városrehabilitációs irányok és következményei Budapesten, témavezető: Szabó Levente

ÉPÍTÉSZETI TERVEZÉSI MUNKÁK

- 2018 Pagony Bölcsőde - Richter Gedeon Vegyészeti Gyár, munkahelyi bölcsőde, Budapest X., építészeti-belsőépítészeti tervezés, építészek: Dimitrijevic Tijana, Borsos Melinda - MICROarchitects, Oroszlány Miklós, Losonczi Júlia - GINKGO Építész Iroda
- 2016 Kőbányai Önkormányzat, Házasságkötő Terem, megvalósult belsőépítészeti terv, építészek: Dimitrijevic Tijana, Borsos Melinda - MICROarchitects

- 2015 IDESÜSS Óvoda és bölcsöde, Budapest X., megvalósult belsőépítészeti terv, építészek: Dimitrijevic Tijana, Borsos Melinda - MICROarchitects
- 2014 Aquincum romjainak újragondolása" BME ÉDI Tervpályázat, I. díj, építészek: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, Kovács-Magyar Zsuzsa, Szántay Zsófia, Szentirmai Boglárka
- 2014 4 HELY - intenzív családgondozó, szociális mosoda, szomszédsági szociális központ, női klub, Budapest VIII. kerületi Magdolna Negyedben - teljeskörű építészeti tervezés és művezetés; építészek: Brósz Csaba, Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, Kukucska Gergely, Szabó Dávid, konzulens: Alföldi György DLA
- 2008-2012 Zsolnay Negyed, PTE Művészeti Kar, Vizuális Művészeti Intézet, építész: Herczeg László, Borsos Melinda, Weichinger Mónika (MCXVI Építésműterem), Média Építészeti Díj 2012. megosztott elismerés
- 2008 Városi Művelődési Központ bővítése, Paks (Mesterkurzus) építészeti tervpályázat - 1. díj
építészek: Cságolyi Ferenc DLA, Dobos András, Galambos Miklós, Koós Marianna, Borsos Melinda
- 2008 Tiszaligeti Strandfürdő bővítése, Szolnok, építészeti tervpályázat - megosztott 2. díj építészek: Borsay Attila, Borsos Melinda - MCXVI Építésműterem
- 2007 Budapesti Corvinus Egyetem új épülete, megépült belsőépítészeti tervezés, építészek: Szokolyai Gábor, Erdélyi Linda, Borsos Melinda (MCXVI Építésműterem)

OKTATÁS

- 2015 TDK 2015 - konzulens, BME Építészmérnöki Kar - „Tanulási terei” Építőművészeti Szekció: Leitold Debóra, Magyar Szabolcs: Ökológikus együttélés, konzulensek: Borsos Melinda, Kemes Balázs - II. helyezés
- 2013- meghívott előadó BME ÉPK több tárgyán: Belső terek építészeté tf.: Major György; Fenntartható épülettervezési stratégiák, BME Környezettudatos építés szakmérnöki szak - tf.: Cságoly Ferenc, Kortárs építés műhelyek - tf.: Major György, Kiskomplex - tf.: Kemes Balázs

- 2010- tervezői konzulens a BME ÉPK Középülettervezési Tanszéken,
oktatott tárgyak: Térkompozíció, Középülettervezés 2., Tanszéki
Terv 3.; felkért diploma-opponens (BME EPK, SZIE Győr)

ELŐADÁSOK, KIÁLLÍTÁSOK, PUBLIKÁCIÓK

- 2016 Mit tehet egy építész a nagyvárosi gettóban? Nagy vágyak, kis lépések a
Magdolna negyedben. publikáció: Középületek közvetlen közelségben.
BME Építészmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék 70 éves Jublieumi
Kiadvány, szerk.: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, szerk.: Somogyi
Krisztina - Klobusovszky Péter. Budapest, 2017. 236-247
- 2016 IDESSÜS! óvoda – ahol élmény gyerekeknek lenni. publikáció, szerk.:
Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana, Építészfórum, 2016.09.13.
<http://epiteszforum.hu/idesuss-ovoda-ahol-elmenny-gyerekeknek-lenni>
(letöltés: 2018.08.03)
- 2016 EUTROPIAN, Funding the Cooperative City; zártkörű kerekasztal
beszélgetés, meghívott előadók: MICROMagdolna
- 2015 SEISMIC konferencia - Kihasztnálatlan terek a városi közösségek
szolgálatában, meghívott előadók: MICROMagdolna
- 2014 "POLC", az Építőművészeti Doktori Iskola kiállítás, FUGA Építészeti
központ
- 2014 "AZ IDEALITÁS MEGTEREMTŐI", Gallery8 – Roma Kortárs Művészeti Tér,
meghívott kiállító és a kiállítás grafikai tervezői: Borsos Melinda,
Dimitrijevic Tijana
- 2013 UTAK ÉS ÚTKERESÉSEK - Építészet és Kommunikáció - Építés
Mesterkurzus VII. Konferencia, meghívott ea.
- 2010 Velencei Építészeti Biennálé Magyar Pávilon, Borderline Architecture,
építészeti rajzkiállítás - meghívott kiállító

